

Til Finnmarksbenken

Kirkenes, 30.11.2020

Dette brevet sendes på vegne av 4H Finnmark, DNT Alta og Omegn turlag, DNT Hammerfest turlag, Finnmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet Finnmark, Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) Finnmark og Norsk Ornitologisk Forening avd. Finnmark.

Meld. St. 28 (2019-2020) Vindkraft på land – endringer i konsesjonsbehandlingen

Innspill fra Forum for natur og friluftsliv Finnmark (FNF Finnmark) til Finnmarksbenken

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Finnmark er et samarbeidsforum mellom natur- og friluftslivsorganisasjonene i Finnmark på fylkesnivå. FNF Finnmark skal være en møteplass for samarbeid, en arena for kompetansebygging og kan være et felles talerør / representant for organisasjonene når det er enighet om dette. Organisasjonene inkluderer 47 lokallag med et medlemstall på omtrent 5 000 medlemmer.

FNF Finnmark registrerer forslagene til energi- og miljøkomiteen. Det er mange gode forslag til endringer i konsesjonssystemet. De viktigste forslagene for natur-, arts mangfold, samiske interesser og friluftsliv, forslagene med naturhensyn bør stille sterkt. Dessverre ser det ut som at kanskje det viktigste punktet, forslag XI ikke får gjennomslag. Det er ikke godt nok.

FNF Finnmark mener at punkt IX må få støtte i stortinget og av Finnmarksbenken. Konsekvenser for friluftsliv, landskap, naturmangfold, samiske interesser og sammenhengende naturområder med urørt preg bør vektlegges sterkt. Dette forslag bør støttes av Finnmarksbenken.

FNF Finnmark mener at punkt XI må få støtte i stortinget og av Finnmarksbenken. Det bør være en enkel sak å støtte nei til utbygging på områder med villmarks preg og områder med utrydningstruede arter eller naturtyper. FN's naturpanel advarer sterkt mot nedbygging av nettopp slike områder.¹ Dere har en mulighet til å påvirke positivt for naturen i denne saken.

---

¹ <https://www.fn.no/Nyheter/fns-naturpanel-menneskelig-aktivitet-truer-eksistensen-til-en-million-arter>

Natur- og friluftslivsorganisasjonene i Norge har sendt sine innspill til Meld. St. 28 (2019-2020) Vindkraft på land. Her peker de på 12 punkter som må til for å konkretisere hvordan forslagene i meldingen skal følges opp, og for å sikre en konsesjonsprosess som ivaretar hensynet til naturmiljø og friluftsliv i tilstrekkelig grad. FNF Finnmark stiller seg bak disse.

Naturmangfoldloven må brukes

Vi kan ikke bygge ut områder vi ikke kjenner verdien av. Hva konsekvensene blir etter utbygging kan være vanskelig å avgjøre. Førre-var-prinsippet må i større grad brukes.

Miljøforvaltningens rolle

Miljøforvaltningen har i dag en liten formell rolle i konsesjonsprosessen, til tross for de store naturinngrepene som vindkraftverk fører til. I fremtidens konsesjonsprosesser må miljømyndighetene ha ansvaret for å bestemme om et inngrep har akseptable miljøkonsekvenser, og bør ha ansvar for utredninger og kartlegging.

De dårlige prosjektene må skrinlegges tidlig

Regjeringen foreslår i denne stortingsmeldingen en lovendring som gir adgang til å avslå vindkraftverk på et tidlig stadium. Med en slik lovendring kan vi unngå konsesjonssøknader som er svært konfliktfylte.

Kriteriene for tidlig avslag må være rettslig hjemlet, og bør omfatte reindriftsområder, store sammenhengende naturområder, viktige friluftslivs- og landskapsområder, randsoner til verneområder, områder med viktige naturtyper, områder med rødlistearter som påvirkes negativt av vindkraftutbygging, områder med konsentrert fugletrekk, og viktige hekkeområder. Det finnes også eksempel på at utbygger gjør store endringer i planene etter at konsesjon er gitt som får større konsekvenser for friluftsliv, natur og landskap enn det som var tilfelle i utredningsfasen.

Det må settes klare kriterier i energiloven for tildeling av konsesjon

NVE har anbefalt at det lovfestes minstekrav for tildeling av konsesjon. Dette er et forslag som stortinget bør be regjeringen om å følge opp. Konsekvenser for friluftsliv, landskap, naturmangfold, sammenhengende naturområder og samlet belastning må særlig legges vekt på. Samlet belastning må vurderes ut fra flere typer arealendringer i større regionale områder.

Muligheter for bred medvirkning må bli bedre, og lik fra sak til sak

I dag er vindkraftverk unntatt fra Plan- og bygningsloven, det redskapet som skal sikre en god medvirkningsprosess og en god arealforvaltning. I dag kan vindkraftutbyggere søke om konsesjon uten at tiltaket er forankret i kommunens arealplaner. Det er tilfeldig hvordan planene blir kjent for innbyggerne i en tidlig fase. Med dagens konsesjonsprosess blir berørte parter henvist til å komme med høringsuttalelser, men uten klare kriterier for hvem som skal varsles når høringen kommer.

Prinsipper og prosedyrer for medvirkning må være forutsigbare med rettslig forankrede minimumskrav, gjerne etter samme mal som Plan- og bygningsloven.

Ved aktiv involvering av berørte parter tidlig i konsesjonsprosessen, kan innspill om lokale forhold, og forslag til lokal tilpasning og avbøtende tiltak gi en bedre konsesjonsprosess.

Krav til konsesjonen og tidsfrister for prosessen

Konsesjonssøknaden bør være så detaljert som mulig, og alle endringer som foreslås seinere i konsesjonsprosessen må føre til nye og grundige konsekvensvurderinger for natur og friluftsliv. Mange vindkraftverk som er utbygd i Norge er blitt endret etter at konsesjon ble gitt, med tanke på antall turbiner, høyden på turbinene, plasseringen av turbinene og plassering av veinettet. Dette er faktorer som helt klart kan føre til helt andre konsekvenser enn det det ble utredet for i utgangspunktet.

Regjeringen foreslår strammere tidsfrister for konsesjonæren, og vi mener det er helt nødvendig at dette går gjennom. I dag er det flere vindkraftkonsesjoner gitt for mange år siden som fremdeles ikke er utbygd, og dette kan være til stor belastning for innbyggerne.

Bedre konsekvensutredninger

Miljødirektoratet må få det formelle ansvaret for konsekvensutredning på klima- og miljøområdet, ikke bare være i dialog med NVE om utredningskrav. De miljøfaglige konsekvensutredningene bør godkjennes av Miljødirektoratet før søknaden kan sendes inn. Ofte er det nødvendig med kartlegginger over lange perioder for å få et godt nok kunnskapsgrunnlag.

Tilbaketrekking av konsesjon

Det bør være en mulighet for tilbaketrekking av konsesjon når ny kunnskap om konsekvenser for natur og friluftsliv kommer etter at en konsesjon er gitt, eller når det kommer fram at naturmangfoldloven eller annen naturkunnskap ikke ble tilstrekkelig ivaretatt i konsesjonsprosessen.

Videre kunnskapsinnhenting

Det mangler kunnskap om hvilke konsekvenser vindkraftutbygging har for sammenhengende naturområder med urørt preg, friluftsliv, reindrift, fugl, flaggermus, landskapsverdier og sumvirkninger (Miljødirektoratet, fra arbeidet med Nasjonal ramme for vindkraft). Stortinget må sikre at kunnskapsinnhenting prioriteres høyt, slik at kunnskapen er styrket før de neste konsesjonssøknadene kommer til NVE.

Nedleggelse og tilbakeføring

Hva skjer når et vindkraftverk eventuelt blir nedlagt eller går konkurs før 12-årsfristen, hvem sitter da med ansvaret for opprydding og tilbakeføring? Stortinget bør sikre at det innføres rettslig hjemmel for at kostnader ved miljø- og naturforringelse skal bæres av tiltakshaver ved nedleggelse av vindkraftverk. Og at den tidligere konsesjonæren så langt det er mulig tilbakefører landskapet til naturlig tilstand.

Videre konsesjonsbehandling

Stortinget bør sikre at pausen i behandling av vindkraftsaker fortsetter. Allerede er det meldt planer for nye utbygginger i Finnmark til NVE (Davvi vindkraftverk i Tana og Lebesby). Denne kan ikke behandles før det er et bedre regelverk på plass, som sikrer gode prosesser, og hvor viktige verdier for fremtiden, som naturmangfold og friluftslivs, vektlegges.

Helhetlig plan og strategi for fornybar energiproduksjon

Hvor mye vindkraft trenger vi egentlig bygge ut i Norge? Hva kan gjøres med eksisterende produksjonsanlegg for fornybar energi? Hva er potensialet for energieffektivisering og redusert forbruk? Hvor mye av Finnmarks areal og naturressurser kan vi utnytte før vi går for langt? Hvor skal grensen gå?

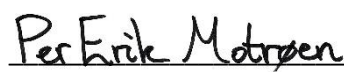
Den største trusselen for det biologiske mangfoldet er arealendringer. Videre kraftutbygginger vil spise mer areal, i tillegg til at det hvert år spises av arealet til utbygging av vei, nye boligområder, nye hytteområder og nye industriområder.

Stortinget bør be regjeringen om å forta en helhetlig gjennomgang av behovet for utbygging av fornybar energi hvor alternative energikilder veies opp mot hverandre. Og det bør legges betydelig vekt på potensialet for energieffektivisering og redusert forbruk.

FNF Finnmark håper at Finnmarksbenken tar med seg innspillene fra Norsk Friluftsliv, Den Norske Turistforening, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Sabima, Naturvernforbundet, WWF Verdens naturfond, Natur og Ungdom, og Norsk Ornitologisk Forening, samt innspillene fra FNF Finnmark i dette brevet videre i det viktige arbeidet med gjennomgang av konsesjonsprosessen for vindkraft på land.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Finnmark

Per Erik Motrøen

Koordinator

FNF Finnmark

Kopi:

Troms og Finnmark fylkeskommune